

Politiek en Staatsinrichting:

Bondspresident

De bondspresident is het staatshoofd van Duitsland. Hij heeft geen politieke macht, maar moet juist boven de partijen staan. Ook vertegenwoordigt de president de Duitse staat in het buitenland.

Ceremoniële rol

In Duitsland zelf speelt de president vooral een ceremoniële rol. Hij maakt bijvoorbeeld niet zelf wetten, maar ondertekent ze wel voordat ze in kracht treden. Ook is hij degene die de bondskanselier benoemt, nadat die door het parlement is gekozen. De bondspresident benoemt en ontslaat daarnaast andere functionarissen, zoals ministers en rechters. In uitzonderlijke gevallen kan hij de Bondsdag, de Duitse Tweede Kamer, ontbinden en nieuwe verkiezingen uitroepen. Dit gebeurde bijvoorbeeld in 2005, toen bondskanselier Schröder de steun van de meerderheid van de Bondsdag verloor.

Met staatsbezoeken in het buitenland of ontvangsten van buitenlandse gasten in Duitsland vertegenwoordigt de bondspresident Duitsland naar buiten toe. Ook ondertekent ('ratificeert') hij verdragen met andere landen, zodat ze in kracht kunnen treden. Over de inhoud van deze verdragen onderhandelt hij niet zelf. Dat doet de bondsregering. Als staatshoofd kan hij tot slot staten officieel erkennen, maar ook hierover is het de politiek die eerst beslist.

Verschillen met Nederland

Uit het takenpakket blijkt wel dat de functie van de Duitse bondspresident niet wezenlijk verschilt van die van het Nederlandse staatshoofd, koning Willem-Alexander. Beiden hebben vooral een representatieve functie en bezitten geen politieke macht. Toch zijn er ook verschillen. Zo kan koning Willem-Alexander invloed uitoefenen op de politiek vanwege zijn betrokkenheid bij kabinetsformaties.

De Duitse president heeft op zijn beurt de taak om maatschappelijke debatten te initiëren. Zo kan hij gevoelige thema's aansnijden die in de dagelijkse politiek niet aan de orde komen. Een beroemd voorbeeld is de 8 mei-rede die de toenmalige president Von Weizsäcker in 1985 hield. Daarin noemde hij de Duitse capitulatie die een einde maakte aan de Tweede Wereldoorlog ook een 'bevrijding' voor Duitsland zelf van het nazi-regime. Hij oogstte er internationaal

veel lof mee en speelde er een belangrijke rol mee in de Duitse verwerking van het oorlogsverleden.

Als de Nederlandse koning weigert een wet te ondertekenen, zou dit vergaande consequenties hebben voor de minister-president, die 'ministerieel verantwoordelijk' is voor het doen en laten van het Nederlandse staatshoofd. De Duitse bondspresident mag daarentegen officieel weigeren wetten te ondertekenen als hij deze in strijd acht met de Duitse grondwet. In dat geval moet de Bondsdag zich opnieuw over het wetsvoorstel buigen.

Bondsvergadering

De Duitse bondspresident wordt elke vijf jaar opnieuw gekozen. Dat doet de speciaal hiervoor bijeengeroepen *Bundesversammlung* (Bondsvergadering), het grootste democratische orgaan van Duitsland. De Bondsvergadering bestaat uit alle Bondsdagleden en evenveel afgevaardigden uit de deelstaten, samen rond 1200 personen. Een bondspresident mag maximaal twee termijnen van vijf jaar aanblijven.

Het is een ongeschreven regel dat de regeringspartijen elkaar afwisselen bij het leveren van een president. De SPD heeft drie keer een president geleverd, de FDP twee keer en de CDU zes keer.

Overzicht naoorlogse bondspresidenten:

1949-1959	Theodor Heuss (FDP)
1959-1969	Heinrich Lübke (CDU)
1969-1974	Gustav Heinemann (SPD)
1974-1979	Walter Scheel (FDP)
1979-1984	Karl Carstens (CDU)
1984-1994	Richard von Weizsäcker (CDU)
1994-1999	Roman Herzog (CDU)
1999-2004	Johannes Rau (SPD)
2004-2010	Horst Köhler (CDU)
2010-2012	Christian Wulff (CDU)
2012-2017	Joachim Gauck (partijloos)
2017-	Frank-Walter Steinmeier (SPD)

Artikel: <https://www.duitslandinstituut.nl/naslagwerk/174/bondspresident>